

ALGEMEEN DEEL OVER DE INSPECTIE, DE PREVENTIE, HET HERSTEL EN DE BESTRAFFING VAN MILIEUMISDRIJVEN

Foto : © GettyImages

Meer informatie op :
<https://leefmilieu.brussels/inspectie> &
<https://leefmilieu.brussels/inspectie/de-procedure-geval-van-een-overtreding-video>

Dit hoofdstuk is bijgewerkt tot de bepalingen die in werking zijn getreden op 31 januari 2021

INHOUDSTAFEL

TOEPASBARE WETGEVING	4
HET IDEE ACHTER HET SYSTEEM	4
WETGEVING BEOOGD DOOR HET SYSTEEM	5
WERKING VAN HET SYSTEEM	5
A. Inspectie	5
1) Bevoegde instanties	5
2) Inspectiemiddelen.....	7
a. Algemeen.....	7
b. Bijzondere inspectiemaatregelen	8
b.1. Monsterneming	8
b.2. Verontreinigingsmetingen	9
b.2.1. Principe	9
b.2.2. Uitzonderlijk gebruik van audiovisuele apparaten	9
B. Preventie van milieumisdrijven of -schade	10
1) Preventieve maatregelen	10
a. Soorten preventiemaatregelen en procedure	10
a.1. Preventiemaatregelen opgelegd door de personeelsleden belast met het toezicht	10
a.2. Preventiemaatregelen opgelegd door de leidend ambtenaar van LB als bevoegde autoriteit in geval van milieuaansprakelijkheid.....	10
a.3. Administratieve inbeslagname van dieren.....	12
b. Beroep tegen deze maatregelen	13
b.1. Beroep tegen preventiemaatregelen opgelegd door de personeelsleden belast met het toezicht	13
b.2. Beroep tegen de maatregelen of tegen het niet-handelen van de instantie bevoegd voor milieuaansprakelijkheid ¹⁴	
b.3. Beroep tegen de beslissingen genomen in het kader van de administratieve inbeslagname van dieren.....	14
2) Waarschuwingen en ingebrekestellingen	15
3) Schema van de mogelijke inspectiemaatregelen en van de preventieprocedure	15
a. Inspectie	15
b. Voorkoming.....	16
C. HERSTEL VAN MILIEUSCHADE	17
1) Soorten herstelmaatregelen en procedure	17
2) Beroep tegen de herstelmaatregelen.....	18
D. BESTRAFFING VAN MISDRIJVEN	19
1) Alternatieve strafrechtelijke of administratieve vervolging?	19
2) Vaststelling van misdrijven.....	19
3) Misdrijven	20
4) Sancties	21
a. Straffen (in geval van strafrechtelijke vervolging).....	21
b. Maatregelen die opgelegd kunnen worden door de strafrechtbank als aanvulling op een vonnis tot vaststelling van een misdrijf	22

c. Alternatieve administratieve geldboetes (in geval van administratieve vervolging), gekoppeld aan een bevel tot stopzetting op straffe van een dwangsom	23
5) Bestraffingsprocedure	24
a. Strafrechtelijke vervolging	24
b. Administratieve vervolging: geldboetes, desgevallend gecombineerd met een bevel tot stopzetting van het misdrijf op straffe van een dwangsom	24
BIJLAGE	25

TOEPASBARE WETGEVING

De toepasbare wetgeving is:

- het Wetboek van inspectie, preventie, vaststelling en bestraffing van milieumisdrijven en milieuaansprakelijkheid (hierna "*Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid*")¹;
- voor wat betreft dierenwelzijn, de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren (hierna "*de wet op het dierenwelzijn*")².

HET IDEE ACHTER HET SYSTEEM

Het Brusselse milieurecht is gekoppeld aan een geüniformeerd inspectie-, preventie-, herstel- en bestraffingssysteem voor de Europese verordeningen en de wetgeving opgesomd in artikel 2 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid (zie bijlage bij dit deel) en hun uitvoeringsbesluiten. Ook de wet op het dierenwelzijn is verbonden aan dat geüniformeerd systeem, middels enkele aanpassingen.

Leefmilieu Brussel (hierna "LB") spitst zijn optreden vooral toe op preventie. Leefmilieu Brussel kan enerzijds, na een waarschuwing, elke persoon die een misdrijf pleegt de mogelijkheid geven zijn situatie te regulariseren voor zover dat kan (afwezigheid van onmiddellijk gevaar of risico op schade) en indien de houding van de overtreder zich daartoe leent. Na die waarschuwing kunnen er ingebrekestellingen worden uitgeschreven, alvorens een proces-verbaal op te maken en het dossier over te maken aan het parket. Anderzijds kunnen er preventieve maatregelen worden getroffen, zelfs bij afwezigheid van een inbreuk, teneinde schade of hinder voor de gezondheid, voor het leefmilieu of voor het dierenwelzijn te voorkomen, te beperken of te verhelpen.

Er kunnen ook maatregelen voor het herstel van bepaalde vormen van milieuschade opgelegd worden aan de exploitanten van installaties die aan de oorsprong liggen van die schade.

De vervolgingen naar aanleiding van de formele vaststelling van een misdrijf kunnen bestaan uit hetzij een strafrechtelijke vervolging om de pleger van de feiten te bestraffen, hetzij alternatieve administratieve geldboetes voor de strafrechtelijke sanctie, desgevallend in combinatie met het bevel tot stopzetting en bijhorende dwangsom om het misdrijf te doen stoppen.

Foto : © Xavier Claes

¹ De ordonnantie van 25 maart 1999 betreffende bovengenoemde titel krachtens de ordonnantie van 8 mei 2014 tot wijziging van de ordonnantie van 25 maart 1999 betreffende de opsporing, de vaststelling, de vervolging en de bestraffing van misdrijven inzake leefmilieu alsook anderewetgevingen inzake milieu, en tot instelling van een Wetboek van inspectie, preventie, vaststelling en bestraffing van milieumisdrijven, en milieuaansprakelijkheid, B.S., 18 juni 2014.

² B.S., 1 december 1987.

WETGEVING BEOOGD DOOR HET SYSTEEM

De Brusselse milieunormen verbonden aan het geüniformeerd inspectie-, preventie-, vaststelling- en bestraffingssysteem zijn de normen vervat in de verordeningen van de Europese Unie, de wetten en de ordonnanties opgesomd in artikel 2 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid (zie bijlage bij dit deel) en hun uitvoeringsbesluiten.

Ook de wet op het dierenwelzijn voorziet in de toepassing van dat geüniformeerd systeem - mits enkele aanpassingen - voor de controle op de naleving van die wet, van zijn uitvoeringsbesluiten en van de Europese verordeningen en besluiten inzake dierenwelzijn, voor de preventiemaatregelen die genomen kunnen worden op het vlak van dierenwelzijn, en voor het vaststellen en bestraffen van inbreuken opgenomen in die wet³.

WERKING VAN HET SYSTEEM

A. Inspectie

1) Bevoegde instanties

De inspectie en het toezicht, de controle en het onderzoek bestaan erin na te gaan of er milieumisdrijven of schendingen van het dierenwelzijn gepleegd worden (onverminderd de mogelijkheid voor de toezichthoudende personeelsleden om waar nodig preventiemaatregelen op te leggen, zelfs indien er geen misdrijf wordt vastgesteld; zie *hieronder*, punt B).

Ze wordt verricht door de personeelsleden belast met het toezicht⁴, eventueel bijgestaan door andere personeelsleden, deskundigen of erkende laboratoria.

Foto : © Arnaud Ghys

³ Er wordt verwezen naar artikelen 34 tot 43bis van de wet op het dierenwelzijn.

⁴ Artikel 3, §1, 11°, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

De personeelsleden belast met het toezicht zijn verbonden aan een van de volgende overheden⁵:

- LB
- het Brussels Agentschap voor netheid (hierna "Net Brussel")
- het bevoegde bestuur van de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel (hierna "GOB"), of
- de betrokken gemeente(n).

De taken van de personeelsleden belast met het toezicht zijn:

- de personeelsleden van LB kunnen, op het hele gewestelijke grondgebied, controleren op de naleving van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid en van alle milieuwetgeving vervat in het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid⁶, alsook van de wet op het dierenwelzijn, zijn uitvoeringsbesluiten en de Europese verordeningen en besluiten ter zake⁷. Van die personeelsleden:
 - controleren de boswachters enkel op de naleving van de ordonnantie van 1 maart 2012 betreffende het natuurbehoud, de ordonnantie van 20 juni 2013 betreffende een pesticidegebruik dat verenigbaar is met de duurzame ontwikkeling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, van het Bosreglement en van de wet van 28 december 1931 op de bescherming van aan particulieren toebehorende bossen en wouden⁸; en
 - mogen enkel de agenten van LB die dierenartsen zijn de misdrijven uit de wet op het dierenwelzijn en gepleegd door laboratoria, opsporen en vaststellen⁹;
- kunnen de personeelsleden van de Brusselse gemeenten, op het grondgebied van de gemeente waar ze voor werken, controleren op de naleving van alle milieuwetgeving die het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid omvat¹⁰, alsook van de wet op het dierenwelzijn, zijn uitvoeringsbesluiten en van de Europese verordeningen en beslissingen ter zake¹¹, met uitzondering van de misdrijven vervat in die wet die gepleegd worden in laboratoria¹²;
- kunnen de personeelsleden van Net Brussel op het hele grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest enerzijds controleren op de naleving van het verbod om afval achter te laten op een openbare of private plaats buiten de daartoe voorziene locaties of zonder naleving van de regels voor afvalbeheer, en anderzijds op de verplichting voor elke producent of houder van stedelijk afval om dat afval te sorteren volgens de toepasselijke regels en de gescheiden inzameling te verzekeren van papier, karton, metaal, plastic en glas¹³;
- zijn de personeelsleden van het bevoegde bestuur van de GOB belast met de controle, op het hele grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, op de naleving van de bepalingen uit het Brussels Wetboek voor Lucht, Klimaat en Energiebeheersing (hierna "*BWLKE*"¹⁴) die betrekking hebben op de energieprestatie van gebouwen, en in het bijzonder op de naleving van de EPB-eisen die gelden voor nieuwe en zwaar of eenvoudig gerenoveerde EPB-eenheden, op de EPB-eisen voor technische installaties, op vermeldingen die in het EPB-voorstel en de EPB-aangifte opgenomen moeten zijn, en op de inhoud en de geldigheid van het EPB-certificaat¹⁵.

Daarnaast kan de gerechtelijke politie overgaan tot het opsporen en onderzoeken van alle Brusselse milieumisdrijven en misdrijven tegen het dierenwelzijn. Ze oefent haar bevoegdheden uit volgens het Wetboek van Strafvordering.

⁵ Ze worden, naargelang het geval, aangesteld door de leidend ambtenaar van LB, de leidend ambtenaar van Net Brussel, de Regering (als ze uitgaan van het bevoegde bestuur van de GOB) of het college van Burgemeester en Schepenen van de gemeente in kwestie (als ze uitgaan van een gemeente).

⁶ Artikel 5, §1, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁷ Artikel 34, §1, eerste lid, tweede streepje, van de wet op het dierenwelzijn.

⁸ Artikel 5, §5, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁹ Artikel 34, §1, tweede lid, van de wet op het dierenwelzijn.

¹⁰ Artikel 5, §4, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹¹ Artikel 34, §1, eerste lid, derde streepje, van de wet op het dierenwelzijn.

¹² Artikel 34, §1, tweede lid, van de wet op het dierenwelzijn.

¹³ Artikel 5, §2, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid. Deze personeelsleden controleren in feite op de naleving van artikel 18, §1, en, wat betreft het stedelijk afval, artikel 19, §§2 en 4, van de ordonnantie van 14 juni 2012 betreffende afvalstoffen.

¹⁴ B.S., 21 mei 2013.

¹⁵ Artikel 5, §3, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid. De beoogde bepalingen zijn opgenomen in boek 2, titel 2, van hoofdstuk 1 van het *BWLKE*.

2) Inspectiemiddelen

a. Algemeen

Bij de uitoefening van hun inspectieopdracht, mogen de personeelsleden belast met het toezicht overgaan tot alle onderzoeken, controles en verhoren en alle inlichtingen inwinnen die ze als nodig achten¹⁶.

Te dien einde mogen ze in het bijzonder:

- de identiteit controleren en elke persoon ondervragen;
- een document, stuk of bewijsstuk dat nuttig is voor de uitoefening van hun opdracht, zonder verplaatsing opzoeken, raadplegen of bekomen;
- van de opgevraagde documenten een kopie nemen of ze meenemen tegen afgifte van een ontvangstbewijs; en
- eender welk apparaat plaatsen voor de meting van vervuiling (zie *hieronder*)¹⁷.

Foto : © Xavier Claes

Om milieumisdrijven te onderzoeken, mogen de personeelsleden belast met het toezicht op elk moment alle plaatsen betreden, tenzij het om een woonplaats gaat¹⁸. Bij een ernstige verontreiniging die het milieu of de menselijke gezondheid schade kan toebrengen, mogen deze personeelsleden de woning wel betreden, mits naleving van de wettelijke vormvoorschriften¹⁹.

Onder "**woonplaats**" dient te worden verstaan de plaats, met inbegrip van de bijbehorende bijgebouwen, die door een persoon wordt bezet om er zijn woning of werkelijke verblijfplaats te vestigen en waar die persoon derhalve recht heeft op eerbiediging van zijn intimiteit, zijn rust en meer algemeen van zijn privéleven²⁰.

De uitdrukking "**volgens de wettelijke vormvoorschriften**" duidt erop dat de personeelsleden deze plaatsen enkel mogen betreden met de toelating van een rechter (meer bepaald de onderzoeksrechter, de bevoegde autoriteit op het vlak van opsporingen ten huize²¹).

¹⁶ Artikel 11, §1, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid; artikel 34bis van de wet op het dierenwelzijn.

¹⁷ Artikel 11, §1, 1° tot 4°, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid; artikel 34bis van de wet op het dierenwelzijn.

¹⁸ In de zin van artikel 15 van de Grondwet (artikel 10 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid).

¹⁹ Artikel 10 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

²⁰ Artikel 15 van de Grondwet, zoals geïnterpreteerd in Cass., 8 september 2004, P.04.0466.F/3, <http://www.juridat.be>.

²¹ Artikel 87 van het Wetboek van Strafvordering; voorontwerp van ordonnantie betreffende de bestraffing van overtredingen inzake leefmilieu, advies van de Raad van State, (1998-1999), A312/1, p. 34).

Om inbreuken te onderzoeken op de wet op het dierenwelzijn, op zijn uitvoeringsbesluiten en op de Europese verordeningen en besluiten ter zake, hebben de personeelsleden van LB en van de gemeenten belast met het toezicht bovendien vrije toegang tot alle vervoersmiddelen, terreinen, inrichtingen en lokalen waar levende dieren worden gehouden of gebruikt. Het bezoek van lokalen die tot woning dienen is slechts toegestaan van 5 uur 's morgens tot 9 uur 's avonds en met verlof van de rechter in de politierechtbank. Deze toelating is ook vereist om, buiten de genoemde uren, lokalen te bezoeken die niet toegankelijk zijn voor het publiek²².

b. Bijzondere inspectie maatregelen

De volgende inspectie maatregelen zijn opgenomen in een bijzondere regelgeving²³:

- monsternemingen van alle elementen of stoffen²⁴, en
- metingen van verontreiniging (inclusief het uitzonderlijke gebruik van audiovisuele apparaten)²⁵.

Wat dat betreft, mogen de personeelsleden belast met het toezicht van de personen tegen wie de resultaten van de metingen aangevoerd kunnen worden, de technische middelen opeisen die nodig zijn om de metingen te doen of monsters te nemen²⁶.

b.1. Monsterneming

De personeelsleden belast met het toezicht, mogen zelf monsters nemen of ze laten nemen door een erkend laboratorium of door een deskundige handelend volgens hun instructies²⁷.

Een "erkend laboratorium" is elk laboratorium dat een erkenning heeft bekomen overeenkomstig de door de Regering vastgelegde voorwaarden en procedure²⁸.

Onder "deskundige" dient te worden verstaan elke derde die waarborgen biedt inzake onafhankelijkheid en bekwaamheid, op wie de met het toezicht belaste personeelsleden beroep kunnen doen in het kader van hun inspectieopdracht²⁹.

Waarborgen omtrent de naleving van het principe van tegenspraak zijn bij de analyse van de monsters gevoegd. Bij elke monsterneming worden immers telkens twee monsters in dezelfde omstandigheden genomen.

Een erkend analyselaboratorium staat in voor de officiële analyse van het eerste monster. Het tweede monster is bestemd voor de natuurlijke of rechtspersoon tegen wie het resultaat van de analyses kan worden aangevoerd. Die persoon kan een analyse eisen van het tweede monster door een ander erkend laboratorium, op zijn kosten³⁰.

²² Artikel 34, §2, van de wet op het dierenwelzijn.

²³ Deze regelgeving zit vervat in het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid voor alle milieuwetgeving die het beoogt. Artikel 34bis van de wet op het dierenwelzijn breidt de toepassing van deze regelgeving (meer bepaald artikelen 6, 7 en 11 tot 19 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid) uit naar de controle op de naleving ervan, van zijn uitvoeringsbesluiten en van de Europese verordeningen en besluiten ter zake, mits een aantal verduidelijkingen.

²⁴ Artikelen 12 en 16 tot 19 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

²⁵ Artikelen 12 tot 15 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

²⁶ Artikel 12, tweede lid, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

²⁷ Artikel 11, §2, en artikel 12, eerste lid, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

²⁸ Artikel 3, §1, 10°, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

²⁹ Artikel 3, §1, 9°, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

³⁰ Artikelen 16 tot 18 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

b.2. Verontreinigingsmetingen

b.2.1. Principe

De metingen van de verontreiniging omvatten, enerzijds, de metingen van elk element, elke stof of elke vorm van energie die een directe of indirecte negatieve invloed kan hebben op de mens of op het milieu, en meer bepaald de metingen van luchtverontreiniging, geluidsmetingen, en metingen van trillingen, elektromagnetische velden, licht, GGO's en pathogene organismen³¹. Anderzijds omvatten ze de metingen van elk element dat negatieve gevolgen heeft of kan hebben voor het dierenwelzijn³².

De personeelsleden belast met het toezicht mogen de verontreiniging meten met meetapparaten en -systemen die de objectiviteit en integriteit van de verzamelde gegevens waarborgen³³.

Foto : © Xavier Claes

b.2.2. Uitzonderlijk gebruik van audiovisuele apparaten

Bij uitzondering kan een audiovisueel apparaat gebruikt worden wanneer de andere onderzoeksmiddelen ontoereikend blijken. Om dat te doen, moet in het bijzonder aan de volgende voorwaarden zijn voldaan:

- de instemming van de eigenaar en van de uitbater is vereist wanneer het apparaat bedoeld is om een besloten plaats te filmen, de toelating van de burgemeester van de betreffende gemeente is vereist wanneer het apparaat bedoeld is om een publieke plaats te filmen;
- het gebruik van een audiovisueel apparaat moet gerechtvaardigd zijn door een inbreuk of milieuschade of een dreigende inbreuk of milieuschade; en
- de verantwoordelijke voor de verwerking moet de installatie van het apparaat aangeven aan de hand van een pictogram, om de fysieke personen in te lichten die de plaats betreden waar het apparaat staat³⁴.

³¹ Volgens de definitie van de term "verontreiniging" uit artikel 3, § 1, 18°, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

³² Volgens de specifieke definitie van de term "verontreiniging" uit artikel 34bis, tweede lid, van de wet op het dierenwelzijn.

³³ Artikel 13, §1, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

³⁴ Artikel 14, §§ 4 en 7, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid. De verantwoordelijke voor de verwerking kan de beheerder van de plaats gelasten om een pictogram aan te brengen (artikel 14, §7, vijfde lid, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid).

De opgeslagen persoonsgegevens mogen enkel worden bewaard voor de duur die noodzakelijk is om de doeleinden te realiseren waarvoor ze zijn verkregen of waarvoor ze later worden verwerkt³⁵. Daarnaast moet de verantwoordelijke voor de verwerking de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer inlichten van elke installatie van een dergelijk apparaat³⁶.

De verantwoordelijke voor de verwerking of zijn afgevaardigde moet onder de personeelsleden belast met het toezicht, de personeelsleden aanstellen die toegang hebben tot de opgeslagen gegevens en die controleren of die gegevens een inbreuk kunnen vormen of milieuschade kunnen veroorzaken³⁷.

B. Preventie van milieumisdrijven of -schade

1) Preventieve maatregelen

a. Soorten preventiemaatregelen en procedure

a.1. Preventiemaatregelen opgelegd door de personeelsleden belast met het toezicht

Deze preventiemaatregelen zijn erop gericht elk gevaar of elke hinder voor de menselijke gezondheid, het milieu³⁸ of het dierenwelzijn³⁹ te voorkomen.

Ze kunnen worden genomen of op elk moment aan elke persoon worden opgelegd door de personeelsleden belast met het toezicht, binnen de grenzen van hun bevoegdheden op het vlak van inspectie, zodra er een gevaar of hinder bestaat voor de gezondheid, het milieu of het dierenwelzijn, los van het al dan niet bestaan van een misdrijf⁴⁰. Het soort maatregel dat daartoe kan worden opgelegd, is niet afgebakend⁴¹.

De volgende maatregelen vereisen evenwel hetzij het bestaan van feiten die het constitutief bestanddeel vormen van een misdrijf gecombineerd met een dreigende onherstelbare schade, hetzij herhaaldelijke vaststellingen van een misdrijf:

- het bevel om een activiteit geheel of gedeeltelijk stop te zetten, of
- de sluiting van een of meerdere inrichtingen⁴².

Deze preventiemaatregelen worden opgelegd door de personeelsleden belast met het toezicht, maar vereisen wel een medeondertekening (indien ze schriftelijk of via elektronische weg worden opgelegd) of de bevestiging binnen de tien werkdagen (indien ze mondeling worden opgelegd) van de leidend ambtenaar van de instantie waartoe ze behoren of, indien het om een gemeentelijk personeelslid gaat, van de burgemeester⁴³.

a.2. Preventiemaatregelen opgelegd door de leidend ambtenaar van LB als bevoegde autoriteit in geval van milieuaansprakelijkheid

De preventieregels voorzien in het kader van milieuaansprakelijkheid, zijn enkel van toepassing indien er een onmiddellijke dreiging op milieuschade bestaat, voortvloeiend uit de activiteit⁴⁴:

- van de exploitant van een van de beroepsactiviteiten als bedoeld in bijlage 3 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid, en/of
- van de exploitant van elke andere activiteit, indien hij een fout heeft begaan en de onmiddellijke dreiging op milieuschade betrekking heeft op natuurlijke habitats of beschermde soorten⁴⁵.

³⁵ Artikel 13, §3, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

³⁶ Artikel 14, §7, eerste lid, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

³⁷ Artikel 15, §5, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

³⁸ Artikel 21, §1, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

³⁹ Artikel 34ter, §1, van de wet op het dierenwelzijn. Krachtens dezelfde bepaling zijn de volgende regels betreffende preventiemaatregelen opgelegd door personeelsleden belast met het toezicht, toepasbaar gemaakt op de gevaren en de hinder voor het dierenwelzijn.

⁴⁰ Artikelen 21, §1, 21, §2, derde lid, 21 §3, tweede lid, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁴¹ Artikel 21, §1, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁴² Artikel 21, §4, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁴³ Artikelen 21, §1, 21, §2, derde lid, 21, §3, tweede lid en §4, tweede lid, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁴⁴ Zie ook artikel 57, §2, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁴⁵ Artikel 57, §1, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

Onder "**milieuschade**" dient enkel te worden verstaan de schade aan de wateren, de bodems of de beschermde soorten en natuurlijke habitats, met een wettelijk bepaalde graad van ernst⁴⁶. Sommige gevallen van milieuschade zijn evenwel uitdrukkelijk uitgesloten van het toepassingsgebied van de regels voor milieuaansprakelijkheid⁴⁷.

Onder "**onmiddellijke dreiging van schade**" dient te worden verstaan een voldoende waarschijnlijkheid dat zich in de nabije toekomst milieuschade zal voordoen.

Onder "**exploitant**" dient te worden verstaan, iedere privé- of openbare natuurlijke persoon of rechtspersoon die een beroepsactiviteit verricht of controleert of die bij volmacht een doorslaggevende economische zeggenschap over de technische werking heeft gekregen, met inbegrip van de houder van een vergunning of toelating voor dergelijke activiteit of de persoon die dergelijke activiteit laat registreren of er kennis van geeft⁴⁸.

Wanneer zich nog geen milieuschade heeft voorgedaan, maar een onmiddellijke dreiging bestaat dat dergelijke schade zal ontstaan, dan moet de exploitant onverwijld de nodige preventieve maatregelen nemen. Als de bedreiging aanhoudt ondanks de getroffen maatregelen, dan moet de exploitant de instantie bevoegd voor milieuaansprakelijkheid zo snel mogelijk op de hoogte brengen van alle relevante aspecten.

Als bevoegde instantie op het vlak van milieuaansprakelijkheid, kan de leidend ambtenaar van LB preventiemaatregelen nemen⁴⁹ bij een onmiddellijke dreiging van milieuschade⁵⁰. Zo kan hij op elk moment:

- de exploitant verplichten informatie te verstrekken telkens wanneer er een onmiddellijke dreiging van milieuschade bestaat of vermoed wordt;
- de exploitant verplichten de nodige preventieve maatregelen te treffen en, indien hij die verplichting niet nakomt, zelf de nodige preventieve maatregelen treffen; of
- onmiddellijk de nodige preventieve maatregelen treffen⁵¹.

Bovendien worden de preventiemaatregelen opgelegd door een personeelslid belast met het toezicht, omwille van gevaar of hinder die een onmiddellijke dreiging van milieuschade vormt of daaraan aan de oorsprong kan liggen, van rechtswege beschouwd als preventiemaatregelen goedgekeurd door de leidend ambtenaar van LB in de zin van de milieuaansprakelijkheid (en dus onderworpen aan de regels eigen aan die milieuaansprakelijkheid⁵²), op voorwaarde dat ze door die laatste zijn medeondertekend of goedgekeurd⁵³.

De exploitant draagt de kosten voor de preventiemaatregelen die de leidend ambtenaar van LB oplegt als bevoegde instantie inzake milieuaansprakelijkheid, behalve in bepaalde uitzonderlijke gevallen (bijvoorbeeld wanneer de onmiddellijke dreiging op milieuschade toe te schrijven is aan een derde partij, ondanks het treffen van de gepaste veiligheidsmaatregelen)⁵⁴. Die laatste kan bovendien bij de exploitant of bij de derde partij de kosten terugvorderen die voortkomen uit de preventiemaatregelen die hij heeft ondernomen omwille van de onmiddellijke dreiging van milieuschade⁵⁵.

⁴⁶ In artikel 4, 1°, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁴⁷ Die uitsluitingsgevallen zijn vastgelegd in artikel 57, §§3 en volgende, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁴⁸ Artikel 4, 7°, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁴⁹ In overeenstemming met artikel 8, §1, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁵⁰ De concepten milieuschade en onmiddellijke dreiging van schade staan gedefinieerd in artikelen 4, 1° en 11°, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁵¹ Artikel 24 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁵² Zie artikelen 24, 26 tot 30 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁵³ Artikel 20, §1, laatste lid, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁵⁴ Artikelen 26 tot 28 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁵⁵ Artikel 28, §3, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

a.3. Administratieve inbeslagname van dieren

Indien er een inbreuk wordt vastgesteld op een verbod om dieren te houden, eerder opgelegd door een gerecht of meer algemeen, een inbreuk op de wet betreffende het dierenwelzijn, zijn uitvoeringsbesluiten of de Europese verordeningen en besluiten op het vlak van dierenwelzijn:

- indien de inbreuk over levende dieren gaat:
 - kunnen de personeelsleden belast met het toezicht de dieren waarover de inbreuk gaat, administratief in beslag nemen⁵⁶;
 - kunnen ze, indien nodig, de dieren laten onderbrengen in een geschikte opvangplaats⁵⁷; en
 - bepaalt LB, aan wie een kopie van het proces-verbaal van vaststelling van de inbreuk wordt overgemaakt⁵⁸, de bestemming van het in beslag genomen dier, wat de opheffing van rechtswege van de inbeslagname inhoudt. Deze bestemming bestaat uit het al dan niet tegen waarborgsom teruggeven aan de eigenaar, het verkopen, het in volle eigendom geven aan een natuurlijke persoon of rechtspersoon, het slachten of het zonder verwijl doden van het betreffende dier⁵⁹; en
- kunnen de personeelsleden belast met het toezicht eveneens de kadavers, het vlees of de voorwerpen die het voorwerp vormen van de inbreuk of die gediend hebben om de inbreuk te plegen, administratief in beslag nemen en eventueel vernietigen⁶⁰.

De kosten voor die maatregelen en voor de verwijdering van dode of gedode dieren zijn voor rekening van de eigenaars van de dieren⁶¹.

Foto : © Xavier Claes

⁵⁶ Artikel 34quater, §1, van de wet op het dierenwelzijn.

⁵⁷ Artikel 34quater, §1, van de wet op het dierenwelzijn.

⁵⁸ Artikel 34quater, §1/1, van de wet op het dierenwelzijn.

⁵⁹ Artikel 34quater, §§2 en 3, van de wet op het dierenwelzijn.

⁶⁰ Artikel 34quater, §4, van de wet op het dierenwelzijn.

⁶¹ Artikel 34quater, §§5 tot 6, van de wet op het dierenwelzijn.

b. Beroep tegen deze maatregelen

b.1. *Beroep tegen preventiemaatregelen opgelegd door de personeelsleden belast met het toezicht*

Iedere persoon kan bij het Milieucollege beroep aantekenen tegen een preventiemaatregel die hem is opgelegd door een agent belast met het toezicht en die bestaat uit:

- een bevel tot stopzetting van een activiteit of tot de sluiting van een of meerdere inrichtingen;
- een bevel tot voortzetting van een activiteit;
- elke maatregel met een gelijke uitwerking als een bevel tot stopzetting van een activiteit of de sluiting van een of meerdere inrichtingen, bijvoorbeeld:
 - inzake geluid: de stopzetting van een diepvriezer van een slagerij of van luide muziek in een danszaal bevelen;
 - inzake de bescherming van de oppervlaktewateren: de uitstoot van water van een industrie verbieden, dat tot gevolg heeft dat deze wordt verhinderd om te produceren;
 - inzake milieuvergunning: de uitbating van een parking zonder milieuvergunning verbieden aan een winkel in detailhandel van het type supermarkt;
 - inzake de bescherming van de luchtkwaliteit: de uitstoot van rook verbieden aan een industrie die daardoor haar productie moet stopzetten; of
- elke maatregel met een gelijke uitwerking als een bevel tot voortzetting van een activiteit; de voorbeelden van maatregelen met een uitwerking gelijk aan een bevel om de activiteit voort te zetten, zijn zeldzamer, maar het is tevens mogelijk dat de uitvoering van een bevolen maatregel noodzakelijkerwijs de instandhouding van een activiteit impliceert⁶².

Dit beroep is ook mogelijk tegen preventiemaatregelen die opgelegd worden om gevaren of hinder voor het dierenwelzijn te voorkomen, te beperken of te verhelpen⁶³.

Foto : © Thinkstock

⁶² Artikel 22, tweede lid, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁶³ Artikel 34ter, §1, derde lid, van de wet op het dierenwelzijn.

Het beroep voor het Milieucollege moet ingesteld worden binnen 10 dagen na de kennisgeving van de beslissing of van haar schriftelijke bevestiging (indien ze in eerste instantie mondeling is genomen)⁶⁴. Het Milieucollege betekent haar beslissing in principe binnen 15 werkdagen na verzending van het verzoekschrift⁶⁵.

Tegen de beslissing van het Milieucollege kan een annulatieberoep, en desgevallend een schorsingsverzoek worden ingediend bij de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State door elke persoon die een belang aantoonst, indien de vorm, de termijnen en de voorwaarden opgelegd door de toepasbare wet- en regelgeving nageleefd worden⁶⁶.

Deze beroepsmiddelen voor de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State kunnen ook, onder dezelfde voorwaarden, aangewend worden tegen de andere beslissingen om preventiemaatregelen te treffen of te gelasten waartegen geen beroep aangetekend kan worden bij het Milieucollege⁶⁷.

b.2. Beroep tegen de maatregelen of tegen het niet-handelen van de instantie bevoegd voor milieuaansprakelijkheid

Iedere persoon die een belang heeft bij de besluitvorming inzake milieuschade, met name hij die zulke milieuschade lijdt of dreigt te lijden (in sommige gevallen ook de milieuverenigingen) kan aan de leidend ambtenaar van LB (de bevoegde instantie inzake milieuaansprakelijkheid) alle opmerkingen indienen betreffende elk geval van milieuschade of onmiddellijke dreiging van dergelijke schade waarvan hij kennis heeft en de mogelijkheid om de bevoegde instantie te vragen preventiemaatregelen te treffen⁶⁸. De leidend ambtenaar van LB moet een beslissing nemen binnen de maand of, indien hij dat voor het verstrijken van de termijn van een maand rechtvaardigt op grond van de complexiteit of de omvang van de aan het licht gebrachte situatie, binnen de twee maanden na ontvangst van het verzoekschrift⁶⁹.

Iedere persoon die een belang heeft bij de besluitvorming inzake milieuschade, kan bovendien de volgende administratieve beroepen instellen:

- een beroep bij het Milieucollege tegen de beslissingen, handelingen of nalatigheden van de instantie bevoegd voor milieuaansprakelijkheid, per aangetekende brief binnen dertig dagen na ontvangst van de kennisgeving van de beslissing of van het verstrijken van de termijn om zich uit te spreken of voor aanplakking van de beslissing; en
- een beroep bij de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, tegen de beslissingen van het Milieucollege⁷⁰, per aangetekende brief binnen dertig dagen na ontvangst van de kennisgeving van het Milieucollege of na het verstrijken van de termijn om zich uit te spreken⁷¹.

Tegen de beslissing van de Brusselse Regering kan een annulatieberoep, en desgevallend een schorsingsverzoek worden ingesteld bij de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State door elke persoon die een belang aantoonst, indien de vorm, de termijnen en de voorwaarden opgelegd door de toepasbare wet- en regelgeving nageleefd worden⁷².

b.3. Beroep tegen de beslissingen genomen in het kader van de administratieve inbeslagname van dieren

Tegen de beslissingen ter zake kan een annulatieberoep, en desgevallend een schorsingsverzoek worden ingesteld bij de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State door elke persoon die een

⁶⁴ Artikel 22, tweede lid, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁶⁵ Artikel 22, derde lid, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁶⁶ Wat dat betreft wordt verwezen naar artikelen 14, 17 en 19 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en naar de procedureregelingen die van toepassing zijn op deze beroepen (besluit van de Regent van 23 augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State en koninklijk besluit van 5 december 1991 tot bepaling van de rechtspleging in kort geding voor de Raad van State; cf. http://www.raadvst-consetat.be/?page=about_law&lang=nl).

⁶⁷ Idem.

⁶⁸ Artikel 29, §1, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁶⁹ Artikel 7.5 van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 19 maart 2009 houdende precisering over sommige bepalingen van de ordonnantie van 13 november 2008 betreffende de milieuaansprakelijkheid voor wat betreft het voorkomen en herstellen van milieuschade (hierna "besluit milieuaansprakelijkheid").

⁷⁰ Artikel 29, §7, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁷¹ Artikel 10 van het besluit milieuaansprakelijkheid.

⁷² Wat dat betreft wordt verwezen naar artikelen 14, 17 en 19 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en naar de procedureregelingen die van toepassing zijn op deze beroepen (besluit van de Regent van 23 augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State en koninklijk besluit van 5 december 1991 tot bepaling van de rechtspleging in kort geding voor de Raad van State; cf. http://www.raadvst-consetat.be/?page=about_law&lang=nl).

belang aantoont, indien de vorm, de termijnen en de voorwaarden opgelegd door de toepasbare wet- en regelgeving nageleefd worden⁷³.

2) Waarschuwingen en ingebrekestellingen

Alvorens formeel een misdrijf vast te stellen, kunnen de personeelsleden belast met het toezicht een laatste kans geven zich in regel te stellen - binnen een termijn die zij vaststellen - aan de pleger van de feiten die het constitutief bestanddeel van het misdrijf vormen of aan de eigenaar van het goed waar een misdrijf werd gepleegd of van waar het afkomstig is, in de vorm van:

- een of meerdere waarschuwingen, al dan niet in combinatie met een preventieve⁷⁴ maatregel, of
- een of meerdere ingebrekestellingen, al dan niet gecombineerd met een preventiemaatregel, na een waarschuwing zonder gehele of gedeeltelijke uitvoering door de bestemming of indien de situatie het vereist⁷⁵.

3) Schema van de mogelijke inspectiemaatregelen en van de preventieprocedure

a. Inspectie

UITVOERING VAN ELK ONDERZOEK, ELKE CONTROLE EN ELK VERHOOR EN VERZAMELING VAN ALLE INLICHTINGEN			
Inlichtingen inwinnen	Elke plaats betreden	Monsters nemen	De vervuiling meten
<ul style="list-style-type: none"> • De identiteit controleren en elke persoon ondervragen • Elk document, stuk of bewijsstuk inkijken 	<ul style="list-style-type: none"> • Buiten de woonplaats: geen beperking • In de woonplaats: enkel in geval van ernstige vervuiling of ernstig risico op schade voor het leefmilieu of voor de menselijke gezondheid EN met toestemming van de rechter • Betreffende het dierenwelzijn: toepassing van specifieke regels 	<ul style="list-style-type: none"> • Door (1) de personeelsleden zelf belast met het toezicht, (2) een erkend laboratorium OF (3) een expert die handelt in opdracht van de personeelsleden belast met het toezicht • Verplichting om twee monsters te nemen, waarvan er een bezorgd wordt aan de persoon tegen wie het resultaat van de analyses kan worden aangevoerd. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lucht, geluid, elektromagnetisch, licht, GGO's, aantasting van het dierenwelzijn enz. • Met behulp van meetapparatuur en -systemen

⁷³ Wat dat betreft wordt verwezen naar artikelen 14, 17 en 19 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en naar de procedureregelingen die van toepassing zijn op deze beroepen (besluit van de Regent van 23 augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State en koninklijk besluit van 5 december 1991 tot bepaling van de rechtspleging in kort geding voor de Raad van State; cf. http://www.raadvst-consetat.be/?page=about_law&lang=nl).

⁷⁴ Artikel 21, §2, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid. Artikel 34ter, §1, tweede lid, van de wet op het dierenwelzijn maakt deze bepaling van toepassing op inbreuken vastgelegd in diezelfde wet.

⁷⁵ Artikel 21, §3, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid. Artikel 34ter, §1, tweede lid, van de wet op het dierenwelzijn maakt deze bepaling van toepassing op inbreuken vastgelegd in diezelfde wet.

b. Voorkoming

Gevaar of hinder voor de gezondheid, het milieu of het dierenwelzijn	<ul style="list-style-type: none">• De personeelsleden belast met het toezicht kunnen op elk moment preventiemaatregelen van alle aard nemen
Onmiddellijke dreiging van milieuschade	<ul style="list-style-type: none">• De leidend ambtenaar van LB kan: (1) de exploitant verplichten informatie te verstrekken telkens als zich een onmiddellijke dreiging van milieuschade voordoet of ingeval dergelijke onmiddellijke dreiging wordt vermoed; (2) de exploitant verplichten de nodige preventieve maatregelen te treffen; of (3) meteen zelf de nodige preventieve maatregelen nemen.
Feiten van een misdrijf	<ul style="list-style-type: none">• De personeelsleden belast met het toezicht kunnen (1) een of meerdere waarschuwingen geven, al dan niet in combinatie met een preventiemaatregel, of (2) een of meerdere ingebrekestellingen, al dan niet in combinatie met een preventiemaatregel.• PV van vaststelling van het misdrijf.
Feiten van een misdrijf met een dreiging op onherstelbare schade OF herhaalde vaststellingen van feiten van een misdrijf	<ul style="list-style-type: none">• De personeelsleden belast met het toezicht kunnen bevelen: (1) om een activiteit geheel of gedeeltelijk stop te zetten; (2) om een of meerder inrichtingen te sluiten.

C. Herstel van milieuschade

1) Soorten herstelmaatregelen en procedure

De regels op het vlak van herstelmaatregelen zoals vastgelegd in het kader van de milieuaansprakelijkheid (hier uiteengezet) gelden enkel in geval van milieuschade veroorzaakt door de activiteit⁷⁶:

- van de exploitant van een van de beroepsactiviteiten als bedoeld in bijlage 3 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid; en/of
- van de exploitant van elke andere activiteit, indien hij een fout heeft begaan en de onmiddellijke dreiging op milieuschade betrekking heeft op natuurlijke habitats of beschermde soorten⁷⁷.

De leidend ambtenaar van LB kan herstelmaatregelen treffen om milieuschade te verhelpen, los van elk gepleegd misdrijf⁷⁸. Deze maatregelen zijn erop gericht de beschadigde natuurlijke hulpbronnen of vernielde ecosysteemfuncties te herstellen, te rehabiliteren of te vervangen (onder "ecosysteemfuncties" moet hier worden verstaan, de functies die een natuurlijke rijkdom vervult ten voordele van een andere natuurlijke rijkdom of het publiek⁷⁹) of om een gelijkwaardig alternatief te bieden voor die hulpbronnen of functies.

Het herstel gebeurt door het milieu in zijn oorspronkelijke toestand te herstellen en bestaat uit een of meerdere van de volgende herstelmaatregelen, in de onderstaande volgorde van prioriteit:

1. elke maatregel die ervoor zorgt dat de beschadigde natuurlijke hulpbronnen of vernielde ecosysteemfuncties in hun oorspronkelijke toestand of in een benaderende toestand worden hersteld (dit is het "primaire" herstel);
2. elke maatregel genomen om het feit te compenseren dat het primaire herstel er niet in slaagt de natuurlijke hulpbronnen of ecosysteemfuncties volledig te herstellen (dit is het "aanvullend" herstel); en
3. elke ondernomen handeling om de tussentijdse verliezen van natuurlijke rijkdommen of ecosysteemfuncties te compenseren, die optreden tussen de datum van het ontstaan van de schade en het ogenblik waarop het primair herstel zijn volledige uitwerking heeft bereikt (dit is het "compenserend" herstel).⁸⁰

Wanneer er zich milieuschade heeft voorgedaan:

- licht de exploitant de leidend ambtenaar van LB in over alle relevante aspecten van de situatie;
- treft hij alle praktische maatregelen om nieuwe milieuschade en negatieve effecten op de menselijke gezondheid of beschadiging van ecosysteemfuncties in te perken of te voorkomen, en treft hij de vereiste herstelmaatregelen;
- bepaalt hij de mogelijke herstelmaatregelen en legt hij ze ter goedkeuring voor aan de leidend ambtenaar van LB⁸¹; en
- vervolgens bepaalt de leidend ambtenaar van LB de te treffen herstelmaatregelen, desgevallend in samenwerking van de betreffende exploitant⁸².

De leidend ambtenaar van LB kan bovendien op elk moment de volgende maatregelen treffen:

- de exploitant verplichten aanvullende informatie te verstrekken over enige schade die zich heeft voorgedaan;
- elke haalbare maatregel nemen of de exploitant daartoe verplichten, om de betrokken verontreinigende stoffen en/of enige andere schadefactoren onmiddellijk onder controle te houden, in te perken, te verwijderen of anderszins te beheersen, teneinde verdere milieuschade en negatieve effecten op de menselijke gezondheid of verdere aantasting van functies te beperken of te voorkomen; en
- de exploitant verplichten de nodige herstelmaatregelen te treffen; of

⁷⁶ Zie ook artikel 57, §2, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁷⁷ Artikel 57, §1, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁷⁸ Artikel 25 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁷⁹ Artikel 4, 14°, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁸⁰ Artikel 4, 12°, en bijlage 2 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁸¹ Artikel 25, §1, 2°, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁸² Artikel 25, §2, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

- zelf de nodige herstelmaatregelen treffen⁸³.

De exploitant draagt de kosten voor de herstelmaatregelen die de leidend ambtenaar van LB oplegt, maar het is hem toegestaan de gemaakte kosten in bepaalde gevallen terug te vorderen (bijvoorbeeld indien de milieuschade toe te schrijven is aan een derde partij, ondanks het feit dat de gepaste veiligheidsmaatregelen werden getroffen)⁸⁴. De leidend ambtenaar van LB kan bovendien bij de exploitant of bij de derde partij die de milieuschade heeft veroorzaakt, de kosten terugvorderen die voortkomen uit de preventiemaatregelen die hij heeft ondernomen⁸⁵.

2) Beroep tegen de herstelmaatregelen

Iedere persoon die een belang heeft bij de besluitvorming inzake milieuschade, met name hij die zulke milieuschade lijdt of dreigt te lijden (in sommige gevallen ook de milieuverenigingen), kan bij de bevoegde instantie inzake milieuaansprakelijkheid alle opmerkingen indienen betreffende elk geval van milieuschade of van onmiddellijke dreiging van dergelijke schade waarvan hij kennis heeft en de leidend ambtenaar van LB vragen preventiemaatregelen te treffen⁸⁶; die laatste spreekt zich uit binnen de maand of, omwille van de omvang of de complexiteit, binnen twee maanden na ontvangst van het verzoek⁸⁷.

Iedere persoon die een belang heeft bij de besluitvorming inzake milieuschade, kan ook een beroep instellen bij het Milieucollege tegen de beslissingen, handelingen of nalatigheden van de leidend ambtenaar van LB in de uitoefening van zijn opdracht als bevoegde instantie inzake milieuaansprakelijkheid. Dat beroep dient gericht te worden aan het Milieucollege per aangetekende brief, en dat binnen dertig dagen na ontvangst van de kennisgeving van de beslissing of na het verstrijken van de termijn om zich uit te spreken of de beslissing aan te plakken.

De persoon in kwestie kan vervolgens een beroep instellen bij de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tegen de beslissingen die het Milieucollege aldus neemt⁸⁸, per aangetekende brief, binnen dertig dagen na ontvangst van de kennisgeving van de beslissing van het Milieucollege of na het verstrijken van de termijn waarover het beschikte om zich uit te spreken⁸⁹.

Tegen de beslissing van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering kan een annulatieberoep, en desgevallend een schorsingsverzoek worden ingediend bij de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State door elk persoon die een belang aantoonst, in de vorm, binnen de termijnen en volgens de voorwaarden opgelegd door de toepasbare wet- en regelgeving⁹⁰.

⁸³ Artikel 25, §3, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁸⁴ Artikelen 26 tot 28 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁸⁵ Artikel 28, §3, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁸⁶ Artikel 29, §1, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁸⁷ Artikel 7.5 van het besluit milieuaansprakelijkheid.

⁸⁸ Artikel 29, §7, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁸⁹ Artikel 10 van het besluit milieuaansprakelijkheid.

⁹⁰ Wat dat betreft wordt verwezen naar artikelen 14, 17 en 19 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en naar de procedureregelingen die van toepassing zijn op deze beroepen (besluit van de Regent van 23 augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State en koninklijk besluit van 5 december 1991 tot bepaling van de rechtspleging in kort geding voor de Raad van State; cf. http://www.raadvst-consetat.be/?page=about_law&lang=nl).

D. Bestrafing van misdrijven

1) Alternatieve strafrechtelijke of administratieve vervolging?

Er zijn twee vormen van bestraffing mogelijk, waarbij de ene de andere uitsluit:

- hetzij strafrechtelijke vervolging door de Procureur des Konings bevoegd voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, die kan leiden tot:
 - een strafsanctie (a),
 - desgevallend gecombineerd met maatregelen opgelegd door de strafrechter (b);
- hetzij, indien de Procureur des Konings beslist om niet te vervolgen of afziet van een vervolging binnen een termijn van zes maanden te rekenen vanaf de datum van verzending van het proces-verbaal, een administratieve vervolging die kan leiden tot een bevel tot betaling van een alternatieve administratieve geldboete, opgelegd door de leidend ambtenaar van LB, van Net Brussel of van het bevoegde bestuur van de GOB, desgevallend gekoppeld aan een bevel tot stopzetting van het misdrijf, op straffe van een dwangsom (c).

2) Vaststelling van misdrijven

Het personeelslid belast met het toezicht stelt de feiten van een misdrijf vast in een proces-verbaal dat bewijswaarde heeft tot het bewijs van het tegendeel, en dat binnen tien werkdagen moet worden bezorgd aan:

- de persoon aangeduid als de pleger van de feiten van het misdrijf, of
- aan de eigenaar van het goed waar het misdrijf werd gepleegd, of
- aan de eigenaar van het goed waar het misdrijf zijn oorsprong heeft⁹¹.

Dit proces-verbaal moet ook overgemaakt worden aan de Procureur des Konings en aan de leidend ambtenaren van, naargelang het geval, LB, Net Brussel of het bevoegde bestuur van de GOB⁹².

Binnen zes maanden vanaf de datum van verzending van het proces-verbaal, kan de Procureur des Konings zijn beslissing om al dan niet te vervolgen (naargelang de herkomst van het proces-verbaal van vaststelling van een misdrijf) betekenen aan de leidend ambtenaar van LB, van Net Brussel of van het bevoegde bestuur van de GOB⁹³, met dit gevolg:

- Indien de Procureur des Konings zijn beslissing om het misdrijf te vervolgen binnen de zes maanden betekent, kan er geen enkele alternatieve administratieve geldboete worden opgelegd⁹⁴.
- Blijft binnen die termijn een uitdrukkelijke verklaring van de Procureur des Konings met zijn wens om te vervolgen uit, of geeft hij kennis van zijn beslissing om niet te vervolgen, dan kan er, naargelang het geval, door de leidend ambtenaar van het betrokken bestuur (afhankelijk van de herkomst van het proces-verbaal) een vervolging worden ingesteld die kan leiden tot de beslissing om een alternatieve administratieve geldboete op te leggen⁹⁵. De betaling van de alternatieve administratieve geldboete leidt tot het vervallen van de strafvordering⁹⁶. Het gaat met andere woorden om een administratieve geldboete die een "alternatief" vormt voor een strafrechtelijke vervolging.

Foto : © Thinkstock

⁹¹ Artikel 23 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid. Artikel 34ter, §2, van de wet op het dierenwelzijn maakt deze bepaling van toepassing op misdrijven vastgesteld in diezelfde wet.

⁹² Artikel 43 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid. Artikel 36ter, §4, van de wet op het dierenwelzijn maakt deze bepaling en andere bepalingen die hierna genoemd worden in dezelfde sectie van toepassing op de misdrijven vastgesteld in diezelfde wet.

⁹³ Artikel 44, eerste lid, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁹⁴ Artikel 44, tweede lid, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁹⁵ Artikel 44, derde lid, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid. De beslissing van de Procureur des Konings om de overtreder te vervolgen, sluit ook de toepassing van een administratieve geldboete uit (artikel 44, tweede lid, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid).

⁹⁶ Artikel 50 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

3) Misdrijven

De feiten bestraft met de sancties waarin het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid voorziet, worden hetzij reeds strafbaar gesteld door de sectorale milieuwetgeving waarvan sprake in artikel 2 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid, hetzij rechtstreeks strafbaar gesteld door datzelfde wetboek, hetzij rechtstreeks strafbaar gesteld door de wet op het dierenwelzijn.

Het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid bestraft enerzijds feiten die strafbaar gesteld worden door of op grond van een wet of ordonnantie vermeld in zijn artikel 2⁹⁷. Anderzijds stelt het strafbaar met sancties:

- schendingen van de bepalingen uit de Europese verordeningen opgesomd in artikel 2 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid (zie bijlage 1) of beoogd door de Regering⁹⁸;
- het zich onttrekken aan of op dusdanige manier de uitvoering verhinderen van de inspectieopdracht waarmee de met het toezicht belaste personeelsleden gemachtigd zijn⁹⁹;
- het niet geven van de informatie die gevraagd wordt door de personeelsleden belast met het toezicht¹⁰⁰;
- het niet of niet correct naleven van de preventiemaatregelen die opgelegd worden door de personeelsleden belast met het toezicht¹⁰¹;
- het niet naleven van een bevel om een activiteit gedeeltelijk of geheel stop te zetten of om een of meerdere inrichtingen te sluiten¹⁰²; en
- in geval van onmiddellijke dreiging van milieuschade of milieuschade:
 - het verzuimen gevolg te geven aan de informatieverzoeken van de leidend ambtenaar van LB;
 - het niet nakomen van de verplichting om, naargelang het geval, de vereiste preventie- of herstelmaatregelen te treffen;
 - het niet eerbiedigen van de verplichting om de leidend ambtenaar van LB de herstelmaatregelen die hij beoogt vooraf voor te leggen;
 - het niet uitvoeren van de preventie- of herstelmaatregelen opgelegd door de leidend ambtenaar van LB;
 - het niet volgens de instructies uitvoeren van die maatregelen; en
 - het niet stellen van een adequate financiële waarborg, indien dat is opgelegd door de leidend ambtenaar van LB.

De wet op het dierenwelzijn stelt enerzijds inbreuken op de wet zelf, op zijn uitvoeringsbesluiten en op de Europese verordeningen en beslissingen ter zake, alsook het plegen van de specifieke feiten die zijn opgenomen in die wet, strafbaar met sancties¹⁰³. Anderzijds stelt de wet strafbaar met sancties:

- het zich onttrekken aan of op dusdanige manier de uitvoering verhinderen van de inspectieopdracht waarmee de met het toezicht belaste personeelsleden gemachtigd zijn om toe te zien op de naleving van de wet¹⁰⁴;
- het feit dat een persoon de verplichting niet nakomt om de informatie over te maken die hem gevraagd wordt door de personeelsleden belast met het toezicht, met als doel om gevaren of hinder voor het dierenwelzijn te voorkomen, te beperken of te verhelpen¹⁰⁵; en
- het feit dat een persoon de preventiemaatregelen die hem zijn opgelegd om gevaren of hinder voor het dierenwelzijn te voorkomen, te beperken of te verhelpen niet of niet volgens de instructies uitvoert¹⁰⁶.

⁹⁷ Artikel 31, §1, 3°, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁹⁸ Artikel 31, §1, 3°, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

⁹⁹ De minimale en maximale bedragen zijn vrij ruim om de minst ernstige en de ernstigste gevallen te dekken.

¹⁰⁰ Artikel 31, §1, 2°, b) en artikel 21, § 1 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹⁰¹ Artikel 31, §1, 2°, e) en artikel 21, § 1 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹⁰² Artikel 31, §1, 2°, e) en artikel 21, § 4 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹⁰³ Artikelen 35 tot 36ter en 41 van de wet op het dierenwelzijn.

¹⁰⁴ Artikel 32, eerste lid, 10°, van de wet op het dierenwelzijn.

¹⁰⁵ Artikel 35, eerste lid, 11°, van de wet op het dierenwelzijn.

¹⁰⁶ Artikel 35, eerste lid, 12°, van de wet op het dierenwelzijn.

4) Sancties

a. Straffen (in geval van strafrechtelijke vervolging)

De hoofdstraf die uitgesproken kan worden, bestaat in wezen uit een gevangenisstraf gaande van 8 dagen tot twee jaar en/of een boete van 50 tot 100.000 euro voor inbreuken op de milieuwetgeving die het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid omvat en voor de misdrijven waarin dat wetboek rechtstreeks voorziet¹⁰⁷, alsook voor misdrijven vastgelegd in de wet op het dierenwelzijn¹⁰⁸.

Voor bepaalde misdrijven met chemische stoffen en voor inbreuken op de regels voor het beheer en de sanering van verontreinigde bodems, kan de hoofdstraf evenwel gaan van een gevangenisstraf van een maand tot twee jaar en/of een geldboete van 10.000 tot 500.000 euro¹⁰⁹.

De bevoegde rechtbank is evenwel bij machte om een alternatieve hoofdstraf uit te spreken voor de straf waarvan hierboven sprake is, indien de situatie zich daartoe leent¹¹⁰. In dit geval moet de voorkeur worden gegeven aan het uitspreken van een werkstraf¹¹¹.

De minimumbedragen kunnen verlaagd worden in geval van verzachtende omstandigheden¹¹²;

Verzwarende omstandigheden hebben tot gevolg dat de straf die uitgesproken kan worden, gaat van een gevangenisstraf van drie maanden tot drie jaar en/of een geldboete van 250 tot 300.000 euro. Het gaat om de volgende omstandigheden: het veroorzaken van de dood of het ernstig verwonden van personen, van aanzienlijke schade aan de kwaliteit van de lucht, de grond, het grondwater, de fauna of flora, of van aanzienlijke schade aan een habitat binnen een Natura 2000-gebied¹¹³.

Recidive - die optreedt indien een milieumisdrijf zoals vastgelegd in het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid¹¹⁴ of in de wet op het dierenwelzijn, wordt gepleegd binnen drie jaar na een in kracht van gewijsde getreden strafrechtelijke veroordeling of een definitieve administratieve sanctie wegens een misdrijf zoals opgenomen in voornoemde wetgeving -, heeft tot gevolg dat er een straf kan uitgesproken worden die het dubbel is van het maximum van de straf bepaald voor het laatst gepleegde misdrijf, met als minimum een geldboete van 200 euro of een gevangenisstraf van vijftien dagen¹¹⁵.

Het bedrag van de hierboven vermelde boetes is het wettelijke bedrag. Bij een veroordeling moet dit bedrag vermenigvuldigd worden met acht (aangezien de wet erin voorziet dat het bedrag vermeerderd moet worden met 70 opdecimen, hetzij zeventig tienden van dat bedrag)¹¹⁶

Desgevallend kunnen de bijkomende straffen waarin het Strafwetboek voorziet worden uitgesproken¹¹⁷ en kunnen bijkomende maatregelen opgelegd worden door de bevoegde rechtbank (zie hierna onder punt 4.b).

De beslissing tot veroordeling tot slot wordt in het strafregister van de betrokkene opgenomen (behalve bij opschorting van uitspraak of het verstrijken van de voorziene termijn)¹¹⁸.

¹⁰⁷ Artikel 31, §1, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹⁰⁸ Artikelen 35 tot 36ter en 41 van de wet op het dierenwelzijn.

¹⁰⁹ Artikel 31, §3, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹¹⁰ Zie artikelen 37quinquies tot 37septies en artikelen 37octies tot 37undecies van het Strafwetboek.

¹¹¹ Artikel 31, §4, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹¹² Artikel 85 van het Strafwetboek.

¹¹³ Artikel 32 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid. Artikel 36, §1, van de wet op het dierenwelzijn, maakt deze verzwarende omstandigheden - en de straf die eraan verbonden is - van toepassing op alle misdrijven vastgelegd in deze wet.

¹¹⁴ En in het bijzonder door artikel 31 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹¹⁵ Artikel 33 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid en artikel 36ter, §2, van de wet op het dierenwelzijn.

¹¹⁶ Artikel 1 van de wet van 5 maart 1952 betreffende de opdécimes op de strafrechtelijke boeten (B.S., 3 april 1952).

¹¹⁷ Artikel 33bis gecombineerd met artikel 31, tweede lid, van het Strafwetboek, en artikelen 35 en 43 ter van het Strafwetboek.

¹¹⁸ Artikel 590 van het Wetboek van Strafvordering.

b. Maatregelen die opgelegd kunnen worden door de strafrechtbank als aanvulling op een vonnis tot vaststelling van een misdrijf

Nadat in een vonnis het bestaan van een misdrijf is vastgesteld, kan de bevoegde rechtbank een of meerdere van de volgende maatregelen opleggen:

- de verbeurdverklaring van roerende goederen die een gevaar vormen voor het milieu, voor de menselijke gezondheid¹¹⁹ of voor het dierenwelzijn¹²⁰. Een verbeurdverklaring kan ook gelast worden in de gevallen waarin het Strafwetboek voorziet. Die heeft dan betrekking op de goederen die het voorwerp vormen van het misdrijf en die hebben gediend of die bestemd waren om dat misdrijf te plegen, wanneer ze toebehoren aan de veroordeelde, op goederen die voortkomen uit het misdrijf en op de vermogensvoordelen die rechtstreeks uit het misdrijf verkregen zijn, op de goederen en waarden die in de plaats van het misdrijf zijn gesteld of op de inkomsten uit de belegde voordelen¹²¹;
- de storting, aan het Fonds voor de Bescherming van het Leefmilieu, van een som gelijk aan de kosten die de gemeente, LB, Net Brussel of het Gewest hebben gemaakt om schade of het gevaar voor schade door het misdrijf aan het milieu, aan de volksgezondheid¹²² of aan het dierenwelzijn¹²³ te voorkomen, te beperken, te beëindigen of te verhelpen.
- het herstellen van de plaatsen in hun oorspronkelijke toestand of in een toestand die geen enkel gevaar meer vormt of niet langer hinder veroorzaakt voor het milieu, de menselijke gezondheid¹²⁴ of het dierenwelzijn¹²⁵, of de uitvoering van inrichtingswerkzaamheden binnen de termijn opgelegd door de bevoegde rechtbank. Deze maatregel moet aangevraagd worden (voor het milieu en voor de menselijke gezondheid) door LB, Net Brussel, de Regering of de Burgemeester van de betrokken gemeente of (wat betreft het dierenwelzijn), door LB of de Burgemeester van de betrokken gemeente;
- de gedeeltelijke of volledige stopzetting van de activiteit¹²⁶;
- de tijdelijke of definitieve sluiting van een of meerdere inrichtingen; indien de veroordeelde niet de exploitant is, bedraagt de stopzetting of de sluiting maximaal twee jaar¹²⁷;
- het tijdelijke of definitieve verbod aan de veroordeelde om hetzij zelf, hetzij via tussenpersonen, bepaalde inrichtingen nog te exploiteren¹²⁸;
- de veroordeelde tijdelijk verbieden om een bepaalde beroepsactiviteit uit te oefenen, persoonlijk of via een tussenpersoon¹²⁹; en
- de bekendmaking van het vonnis op kosten van de veroordeelde¹³⁰.

Daarbovenop komt de mogelijkheid, voor de bevoegde rechtbank, in het geval van een misdrijf vastgelegd in de wet op het dierenwelzijn, de veroordeelde voor een periode van een maand tot die jaar te verbieden dieren van een of meerdere soorten te houden¹³¹.

¹¹⁹ Artikel 35 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹²⁰ Artikel 36ter, §3, 1°, van de wet op het dierenwelzijn.

¹²¹ Artikelen 42 tot 43bis van het Strafwetboek. In de gevallen vastgelegd in artikel 43, tweede lid, van de wet op het dierenwelzijn, moet bovendien de verbeurdverklaring van de voorwerpen van het misdrijf altijd bevolen worden (zie ontwerp van wet betreffende de bescherming en het welzijn der dieren, *Parl. Doc. Sen.*, 1982-1983, n°469/1, p.13 *in fine*).

¹²² Artikel 36 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹²³ Artikel 36ter, §3, 2° van de wet op het dierenwelzijn.

¹²⁴ Artikel 37 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹²⁵ Artikel 36ter, §3, 3°, van de wet op het dierenwelzijn.

¹²⁶ Artikel 38, eerste lid van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid en wat betreft de misdrijven vastgelegd in de wet op het dierenwelzijn, artikel 36ter, §3, 4° van die wet.

¹²⁷ Artikel 38, eerste lid van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid en wat betreft de misdrijven vastgelegd in de wet op het dierenwelzijn, artikel 36ter, §3, 4° van die wet.

¹²⁸ Artikel 38, tweede lid, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid en wat betreft de misdrijven vastgelegd in de wet op het dierenwelzijn, artikel 36ter, 4°, van die wet.

¹²⁹ Artikel 39 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid en wat betreft de misdrijven vastgelegd in de wet op het dierenwelzijn, artikel 36ter, §3, 4°, van die wet.

¹³⁰ Artikel 40 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid en wat betreft de misdrijven vastgelegd in de wet op het dierenwelzijn, artikel 36ter, §3, 4°, van die wet.

¹³¹ Artikel 40 van de wet op het dierenwelzijn.

c. Alternatieve administratieve geldboetes (in geval van administratieve vervolging), gekoppeld aan een bevel tot stopzetting op straffe van een dwangsom

Er kan een alternatieve administratieve geldboete van 50 tot 62.500 euro worden opgelegd voor inbreuken op de milieuwetgeving vervat in het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid, voor de misdrijven waarin dat wetboek rechtstreeks voorziet¹³² en voor de misdrijven vastgelegd in de wet op het dierenwelzijn¹³³.

In geval van samenloop van meerdere misdrijven, worden de bedragen van de administratieve alternatieve geldboetes samengevoegd, evenwel met een plafond van 125.000 euro¹³⁴. Bij recidive binnen drie jaar na een in kracht van gewijsde getreden strafrechtelijke veroordeling of definitieve administratieve sanctie voor een overtreding, kan het maximumbedrag van 62.500 euro verdubbeld worden¹³⁵. Daarnaast kan bij verzachtende omstandigheden de administratieve geldboete verlaagd worden onder het wettelijke minimum¹³⁶.

De alternatieve administratieve geldboete kan gekoppeld worden aan een bevel tot stopzetting van het misdrijf binnen een bepaalde termijn, op straffe van een dwangsom.

Het totale bedrag van de dwangsom mag niet meer dan 62.500 euro bedragen¹³⁷ en kan worden vastgesteld op één bepaald bedrag of op een bedrag per tijdseenheid of per misdrijf. De dwangsom kan worden opgeheven, de looptijd ervan kan worden geschorst gedurende een bepaalde termijn of het bedrag ervan kan worden verminderd op vraag van de persoon aan wie op straffe van een dwangsom het bevel tot stopzetting van het misdrijf binnen een bepaalde termijn werd opgelegd, indien deze persoon in de gehele of gedeeltelijke, definitieve of tijdelijke onmogelijkheid verkeert om aan het bevel te voldoen¹³⁸.

Foto : © Thinkstock

Ten slotte kan een persoon die met een alternatieve administratieve geldboete strafbaar is, vragen om uitstel van de gehele of gedeeltelijke tenuitvoerlegging van de beslissing tot oplegging van een geldboete, indien deze persoon, binnen de periode van vijf jaar voorafgaand aan de vaststelling van het misdrijf, geen alternatieve administratieve geldboete of strafrechtelijke sanctie heeft gekregen wegens een overtreding op de milieuwetgevingen beschermd door het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid, voor een overtreding rechtstreeks voorzien in dit Wetboek of voor een overtreding voorzien in de wet betreffende het dierenwelzijn¹³⁹. Het uitstel wordt van rechtswege herroepen indien de betrokken persoon binnen drie jaar vanaf de kennisgeving van de beslissing tot oplegging van een alternatieve administratieve geldboete, een nieuw misdrijf begaat waarvoor een alternatieve administratieve geldboete of een strafrechtelijke sanctie wordt opgelegd¹⁴⁰.

¹³² Artikel 45, derde lid, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹³³ De bepalingen uit het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid waarvan sprake in dit deel (en meer bepaald artikelen 42 tot 54 van dat Wetboek), zijn immers van toepassing gemaakt op de inbreuken vastgelegd in de wet op het dierenwelzijn op grond van artikel 36ter, §4, van diezelfde wet.

¹³⁴ Artikel 48 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹³⁵ Artikel 52 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹³⁶ Artikel 45, vierde lid, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹³⁷ Artikel 46 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹³⁸ Artikel 46, derde lid van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹³⁹ Artikel 45/1, eerste lid van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹⁴⁰ Artikel 45/1, tweede lid van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

5) Bestraffingsprocedure

a. Strafrechtelijke vervolging

Elke strafrechtelijke vervolging verloopt volgens de klassieke strafrechtelijke procedure voor de hoven en rechtbanken van de rechterlijke orde.

b. Administratieve vervolging: geldboetes, desgevallend gecombineerd met een bevel tot stopzetting van het misdrijf op straffe van een dwangsom

Bij uitblijven, van een uitdrukkelijke verklaring van de Procureur des Konings van zijn wens om een vervolging in te stellen, binnen de zes maanden, of indien hij formeel kennis geeft van zijn beslissing om niet over te gaan tot vervolging, hetzij voor een milieumisdrijf zoals beschreven in het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid, hetzij voor een misdrijf waarin de wet op het dierenwelzijn voorziet¹⁴¹, geeft de leidend ambtenaar van LB, Net Brussel of van het bevoegde bestuur van de GOB (naargelang het geval) de persoon die met een alternatieve administratieve geldboete strafbaar is de mogelijkheid zich te verdedigen¹⁴².

Vervolgens beslist hij of het nodig is een alternatieve administratieve geldboete (eventueel met uitstel) op te leggen¹⁴³. De leidend ambtenaar kan eventueel ook beslissen om zijn beslissing te koppelen aan een bevel tot stopzetting binnen een gezette termijn, op straffe van een dwangsom¹⁴⁴.

De overtreder heeft dertig dagen de tijd om de alternatieve administratieve geldboete te betalen¹⁴⁵. Betaalt hij de administratieve alternatieve geldboete of de dwangsom niet binnen de opgelegde termijn, dan vaardigt de door de regering aangewezen ambtenaar een dwangbevel uit¹⁴⁶.

De persoon aan wie de alternatieve administratieve geldboete wordt opgelegd, eventueel gepaard gaand met een bevel tot stopzetting binnen een gezette termijn op straffe van een dwangsom, kan een beroep instellen bij het Milieucollege binnen twee maanden na de kennisgeving van de beslissing. Het Milieucollege verhoort dan, op zijn verzoek, de eiser of zijn raadsman en de instantie die de alternatieve administratieve geldboete heeft opgelegd, alvorens de beslissing te bevestigen of te herroepen¹⁴⁷.

De persoon aan wie de alternatieve administratieve geldboete wordt opgelegd die gepaard gaat met een bevel tot stopzetting binnen een gezette termijn op straffe van een dwangsom, kan eveneens verzoeken om de dwangsom op te heffen, het verloop ervan te schorsen of het bedrag ervan te verminderen indien hij in de gehele of gedeeltelijke, definitieve of tijdelijke onmogelijkheid verkeert om aan het bevel te voldoen. Een beroep is eveneens mogelijk bij het Milieucollege binnen twee maanden vanaf de kennisgeving van de beslissing, voor elke persoon aan wie een bevel tot stopzetting van het misdrijf binnen een gezette termijn is opgelegd op straffe van een dwangsom en aan wie de opheffing, de schorsing van het verloop of de vermindering van het bedrag werd geweigerd¹⁴⁸.

Tegen de beslissing van het Milieucollege kan een annulatieberoep, en desgevallend een schorsingsverzoek worden ingediend bij de Raad van State door elke persoon die een belang aantoonde, indien de vorm, de termijnen en de voorwaarden opgelegd door de toepasbare regelgeving nageleefd worden¹⁴⁹.

Een schema van de bestraffingsprocedure is beschikbaar op de website van LB¹⁵⁰.

¹⁴¹ De bepalingen uit het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid waarvan sprake in dit deel (en meer bepaald artikelen 42 tot 54 van dat Wetboek), zijn immers van toepassing gemaakt op de inbreuken vastgelegd in de wet op het dierenwelzijn op grond van artikel 36ter, §4, van diezelfde wet.

¹⁴² Artikel 45, eerste lid, van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid. Deze bepaling, en de bepalingen van datzelfde wetboek genoemd in deze sectie, zijn van toepassing gemaakt op de misdrijven vastgelegd in de wet op het dierenwelzijn, op grond van zijn artikel 36ter, §4.

¹⁴³ Artikel 45, tweede lid en artikel 45/1 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹⁴⁴ Artikel 46 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹⁴⁵ Artikel 45 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹⁴⁶ Artikel 51 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹⁴⁷ Artikel 49 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹⁴⁸ Artikel 49, tweede lid van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹⁴⁹ Wat dat betreft wordt verwezen naar artikelen 14, 17 en 19 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en naar de procedureregelingen die van toepassing zijn op deze beroepen (besluit van de Regent van 23 augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State en koninklijk besluit van 5 december 1991 tot bepaling van de rechtspleging in kort geding voor de Raad van State; cf. http://www.raadvst-consetat.be/?page=about_law&lang=nl).

¹⁵⁰ https://leefmilieu.brussels/inspectie/de-procedure-geval-van-een-overtreding-video/de-overtredingen-inzake-milieu-en-4?_ga=2.152809849.1517571775.1622464782-546725775.1622464782

BIJLAGE

De Brusselse milieunormen, gekoppeld aan een geüniformeerd inspectie-, preventie-, herstel- en bestraffingsstelsel, zijn het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid zelf, zijn uitvoeringsbesluiten alsook de volgende handelingen en bepalingen¹⁵¹:

1° de wetten en ordonnanties die voorzien in hun onderwerping aan het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid en waarnaar niet verwezen wordt in punt 2°, alsook hun uitvoeringsbesluiten;

2° de volgende wetten en ordonnanties, alsook hun uitvoeringsbesluiten:

- het Bosreglement;
- het Veldwetboek;
- de wet van 28 december 1931 op de bescherming van aan particulieren behorende bossen en wouden;
- de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van het grondwater;
- de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging;
- de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren;
- de ordonnantie van 5 juni 1997 betreffende de milieuvergunningen;
- de ordonnantie van 17 juli 1997 betreffende de strijd tegen geluidshinder in een stedelijke omgeving;
- de ordonnantie van 22 april 1999 betreffende het voorkomen en het beheer van afval van producten in papier en/of karton;
- de ordonnantie van 29 april 2004 betreffende de milieuovereenkomsten;
- de ordonnantie van 20 oktober 2006 tot opstelling van een kader voor het waterbeleid;
- de ordonnantie van 1 maart 2007 betreffende de bescherming van het leefmilieu tegen de eventuele schadelijke effecten en hinder van niet-ioniserende stralingen;
- de ordonnantie van 5 maart 2009 betreffende het beheer en de sanering van verontreinigde bodems;
- de ordonnantie van 9 december 2010 betreffende de toepasselijke sancties in het geval van niet-naleving van de verordening (EG) nr. 1907/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 18 december 2006 inzake de registratie en beoordeling van en de autorisatie en beperkingen ten aanzien van chemische stoffen (REACH);
- de ordonnantie van 1 maart 2012 betreffende het natuurbehoud;
- het Brussels wetboek van lucht, klimaat en energiebeheersing van 2 mei 2013;
- de ordonnantie van 14 juni 2012 betreffende het afval;
- de ordonnantie van 20 juni 2013 betreffende een pesticidegebruik dat verenigbaar is met de duurzame ontwikkeling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;
- de besluitwet van 18 december 1946 waarbij tot het houden van een telling der grondwaterreserves en tot invoering van een reglementering van hun gebruik besloten wordt;
- de ordonnantie van 16 mei 2019 houdende het beheer en de bescherming van onbevaarbare waterlopen en vijvers;

3° de volgende Europese rechtsbepalingen:

- de Verordening (EG) nr. 338/97 van de Raad van 9 december 1996 inzake de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten door controle op het desbetreffende handelsverkeer;
- artikel 3, §§1 en 2, artikel 4, §§1 en 2, artikel 5, §§1 en 2 en artikel 7, §§1 tot 4 van de Verordening (EU) 2019/1021 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende persistente organische verontreinigende stoffen, in de mate deze de vervaardiging en het gebruik van persistente organische verontreinigende stoffen en het afvalbeheer regelen;
- Artikel 3, artikel 4 met uitzondering van § 5, artikel 5, artikel 6 §§ 1 en 2, artikel 7 § 1, artikel 8, artikel 10, artikel 13 en artikel 19 §§ 1 tot 3 van de Verordening (EU) nr. 517/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 betreffende gefluoreerde broeikasgassen en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 842/2006;

¹⁵¹ Op grond van artikel 2 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

- Verordening (EG) nr. 1013/2006 van het Europees Parlement van 14 juni 2006 betreffende de overbrenging van afvalstoffen, binnen de gewestelijke bevoegdheden;
- Verordening (EG) nr. 1907/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 18 december 2006 inzake de registratie en beoordeling van en de autorisatie en beperkingen ten aanzien van chemische stoffen (REACH), tot oprichting van een Europees Agentschap voor chemische stoffen, houdende wijziging van Richtlijn 1999/45/EG en houdende intrekking van Verordening (EEG) nr. 793/93 van de Raad en verordening (EG) nr. 1488/94 van de Commissie alsmede richtlijn 76/769/EEG van de Raad en de richtlijnen 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG en 2000/21/EG van de Commissie;
- Verordening (EG) nr. 1418/2007 van de Commissie van 29 november 2007 betreffende de uitvoer, met het oog op terugwinning, van bepaalde in bijlage III of III A bij Verordening (EG) nr. 1013/2006 van het Europees Parlement en de Raad genoemde afvalstoffen naar bepaalde landen waarop het OESO-besluit betreffende het toezicht op de grensoverschrijdende overbrenging van afvalstoffen niet van toepassing is;
- artikelen 4, 5, 6, §2, artikelen 7, 8, §§1 tot 3, artikel 10, §1, §3, eerste lid, §§4 en 5, artikel 11, §§1 tot 7, artikel 12, §§1 tot 3, artikel 13, §§ 1 tot 3, artikel 22, §§1, 2, 4, artikel 23, §§1, 2, 3, 5 en 6, en artikel 24, §1, van de Verordening (EG) nr. 1005/2009 van het Europees Parlement en van de Raad van 16 september 2009 betreffende de ozonlaag afbrekende stoffen en artikel 17 van die Verordening;
- Verordening (EG) nr. 1069/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009, tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten en afgeleide producten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1774/2002 en, Verordening (EU) nr. 142/2011 van de Commissie van 25 februari 2011 tot uitvoering van Verordening (EG) nr. 1069/2009 van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten en afgeleide producten en tot uitvoering van Richtlijn 97/78/EG van de Raad wat betreft bepaalde monsters en producten die vrijgesteld zijn van veterinaire controles aan de grens krachtens die richtlijn, in het gewestelijke bevoegdheidsgebied;
- artikelen 4 en 7 van de Verordening (EU) nr. 511/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 betreffende voor gebruikers bestemde nalevingsmaatregelen uit het Protocol van Nagoya inzake toegang tot genetische rijkdommen en de eerlijke en billijke verdeling van voordelen voortvloeiende uit hun gebruik in de Unie;
- artikel 7, artikel 8 § 3, artikel 31 § 1 en artikel 32 §§ 1 en 2 van de Verordening (EU) nr. 1143/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2014 betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten;
- artikel 3, §§ 1 tot en met 4, artikel 4, §§ 1 en 4, artikel 5, §§ 1 en 2, artikel 7, §§ 1 tot en met 3, artikel 8, §§ 1 tot en met 4, artikel 9, § 1, artikel 10, §§ 4 tot 6, artikel 11, artikel 12, artikel 13, §§ 1 en 3, artikel 14, §§ 1 tot en met 4 van de Verordening (EU) 2017/852 van het Europees Parlement en de Raad van 17 mei 2017 betreffende kwik, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1102/2008;
- Verordening (EG) nr. 708/2007 van de Raad van 11 juni 2007 inzake het gebruik van uitheemse en plaatselijk niet voorkomende soorten in de aquacultuur.

De Regering kan deze lijst aanvullen door middel van een besluit¹⁵².

Ook de wet op het dierenwelzijn voorziet in de toepassing van dat geüniformeerd systeem - mits enkele aanpassingen - voor de controle op de naleving van die wet, van zijn uitvoeringsbesluiten en van de Europese verordeningen en besluiten inzake dierenwelzijn, voor de preventiemaatregelen die genomen kunnen worden op het vlak van dierenwelzijn, en voor het vaststellen en bestraffen van inbreuken vervat in die wet¹⁵³.

¹⁵² Artikel 2 § 3 van het Wetboek van Inspectie en Milieuaansprakelijkheid.

¹⁵³ In dat opzicht wordt verwezen naar artikelen 34 tot 43bis van de wet op het dierenwelzijn.

